

כך נולד 'מרכז חב"ד העולמי'

Category: וארא, שמות

את החום והלהט הטבעיים שנמצאים בנו יש לרתום לענייני קדושה. אסור להתבלבל בדרך ולהפנות אנרגיה למטרות לא טובות.

אמריקה אינה שונה

אני מאמין שרובם ככולם כבר שמעו על מה שקרה השבוע ב-770, אירוע שכולו כאב לב ועוגמת נפש. היום אני רוצה לחלוק אתכם את ההיסטוריה של הבניין הזה, כיצד הפך בניין הלבנים האדומים מספר 770 ברחוב איסטרן פארקווי, למרכז חב"ד העולמי.

הרבי הקודם הגיע לארצות הברית ביום ט' אד"ש ת"ש, 19 לפברואר 1940. כשמלחמת העולם השנייה פרצה היה הרבי הקודם בפולין ולאחרי מאמצים אדירים, בעיקר של קומץ חסידים בארצות-הברית הצליחו להציל אותו משם והוא הגיע לניו-יורק.

באותם ימים הרבי היה משותק, והוא ירד מהאונייה ישוב על כיסא גלגלים. אלפי חסידים באו לפגוש אותו בנמל, ומיד באולם הקבלה התקיימה מסיבת קבלת פנים. משם הוא נסע למלון במנהטן שם נערכה קבלת פנים נוספת ואז הרבי הכריז שלמחרת תפתח ישיבת חב"ד בארצות-הברית, בדיוק באותה מתכונת כמו באירופה. המסר של הרבי היה "אמריקה לא שונה", וכמו שבאירופה מתקיימים ישיבות כך יהיה גם כאן בארצות הברית.

הרבי כתב ביומנו שבאותו ערב באו אליו שנים מהתומכים הגדולים שלו, שהיו תושבים ותיקים בארצות-הברית, ואמרו לו: "רבי, שמענו מה שדברת בקבלת הפנים שאתה רוצה להקים ישיבה, אבל לצערנו אנו מוכרחים להכיר אתכם עם המצב הרוחני הקשה באמריקה ולומר לכם שהתוכניות שלכם להקים כאן בארצות-הברית ישיבה כמו באירופה לא יצליחו. אנחנו רוצים להציל אתכם מכשלון קטסטרופלי ולשמור על כבודכם".

הם המשיכו: "אמריקה היא ארץ שאוכלת גדולים וטובים. כאן מתעוררים מהר בהתלהבות ולהט אבל מיד אחר כך מתקררים ונהיים אדישים למצב. עשרות פעמים כבר קרה שהרבה גדולי ישראל התקבלו כאן בחמימות גדולה, וזמן קצר לאחר מכן כולם התקררו ואותם גדולים נשכחו ונשארו מחוץ למחנה. אנו אומרים לכם את זה כדי שתהיה לכם תמונה של המצב, ושתדעו איך לכלכל את העסקנות שלכם כאן באמריקה".

הרבי הקודם מסיים ביומנו, שאין צורך להסביר איך הוא הרגיש אחרי שהוא שמע את הדברים מידידיו הנאמנים ביותר, ואת דמעות השליש שהוא הוריד כשהוא קרא את הקריאת שמע הראשונה על אדמת ארצות הברית. (לקו"ד ח"ג עמ' תס"ה, ב). מה שקרה בפועל זה שתוך שבוע

הוקמה ישיבה עם עשרה תלמידים, וכך התחילה ישיבת תומכי תמימים בארה"ב.

היכן יגור הרבי?

בינתיים הרבי התגורר במלון במנהטן. לחג הפסח הוא נסע לליקווד שבניו ג'רסי שבזמנו הייתה עיירת נופש. היו כאלו שניסו להציע שישאר לגור בלייקווד אבל הרבי אמר "בתוך עמי אנכי יושב", דהיינו, שהוא רוצה לגור ביחד עם כל היהודים ולא בעיירת נופש מרוחקת.

אחרי פסח הוא חזר למלון במנהטן ואז התחילו לחפש בית מתאים עבורו ועבור קהילת חב"ד שמתחילה את דרכה בארצות הברית. צריך לזכור שזאת היתה קהילה של מהגרים שלא היו בעלי אמצעים בכלל. הוקם 'וועד' מיוחד עבור מטרה זו, ואחרי כמה חודשים הם מצאו את הבניין של 770 איסטרן פארקווי.

בשנות הארבעים קראון הייטס הייתה שכונה יוקרתית, וזה היה הבניין החדש ביותר בשכונה. רוב תושבי השכונה היו יהודים לא דתיים, והמרכז החשוב ביותר של הקהילה הקונסרבטיבית בארצות הברית היה כמעט מול 770.

בנין 770 ה' שייך לרופא יהודי שבנה את הבנין בשנת 1933 ושימש עבורו למגורים וקליניקה פרטית. בהמשך הוא הסתבך עם רשויות המס והבנק עיקל את הבניין. בעקבות זאת הבנק הציע למכירה את הבניין במחיר נמוך במיוחד: \$ 30,000 . (מעריכים שאותו רופא השקיע בבנין כ-200,000 \$, סכום עצום באותם ימים. הוא גם התקין מעלית בבניין שבזמנו זה ה' דבר נדיר ביותר.)

לפועל חב"ד קנתה את הבניין באמצעות מקדמה של \$5,000 ועם הלוואה מהבנק, "מורגרשט" של \$ 25,000 למשך עשרים שנה.

אבל כמו תמיד, שום דבר לא הולך חלק. היו תושבים שלא אהבו את הרעיון שאדמו"ר חסידי עובר לגור בשכונה היפה שלהם, והם החלו להחתים עצומה של תושבי השכונה שמתנגדים לכך שתנועת חב"ד תתיישב בקראון הייטס.

מה שקרה זה שאותו אחד שהחתים את העצומה הלך ממשרד למשרד עם צרור הדפים שעליהם הוא החתים את כל המתנגדים למכירת הבניין. הוא הגיע לרופא ממכריו וביקש ממנו לחתום על העצומה, כשבדיוק נוכח שם עוד יהודי ששמע את השיחה בין השניים. היהודי הגיב בכעס: "אינני מבין איך את מעיזים להיאבק ביהודי שכל חייו הקדיש למען יהודים ויהדות?! רק עכשיו הוא ניצל מהמלחמה והוא רוצה למצוא קצת מנוחה ואתם מנסים להפריע לו?!". ואז הוא לקח את צרור הניירות עם כל החתימות וקרע אותם לגזרים כך התבטלה כל ההתנגדות.

אחרי שהות של שבעה חודשים בארצות הברית, לקראת החגים של שנת תש"א, הרבי הקודם כנס לגור בבניין 770. בקומה הראשונה פתחו בית כנסת ואת הישיבה של חב"ד בארצות-הברית.

הרבי הגיע שנה מאוחר יותר לארצות-הברית, והוא קיבל את המשרד בקומה הראשונה שהפך למשרד הנצחי שלו.

אצל הרבי, הבניין האורגינאלי של 770 שבו חמיו הרבי הקודם קבע את מושבו היה יקר לו מכל. הייתה פעם הצעה להרחיב את בית הכנסת שנמצא בקומה ראשונה, והרבי ענה שלא יגעו אפילו לא בלבנה אחת מבניין 770, "ניט אנרירין אַ שטיין!!". כשהחליטו לבנות את הסוכה בחצר 770 הרבי הסכים בתנאי שאפילו לא יקבעו מסמר אחד בבניין. (מתוך הספר 'בית חיינו 770' פרקים: קניין הבית, צורת הבית)

בסוף שנות השישים ותחילת שנות השבעים היה שינוי דמוגרפי עצום בשכונה, וכתוצאה מכך השכונה סבלה מפשיעה חמורה. זה גרם לכך שהחלה בריחה המונית של יהודים מהשכונה, וכשאחד מוכר מיד השכן הולך בדרכו וכו'. הרבי היה המנהיג היחידי בשכונה שהודיע שמכאן הוא לא יז. זה הבניין שבו חמיו הרבי הקודם חי במשך עשר השנים בארצות הברית וכאן הוא יישאר לעד, הודיע הרבי.

הרבי אמר שזה מעשה הנוגד את ההלכה לברוח ולהפקיר את היהודים שאין להם את האמצעים לכך, ולהשאיר מאחור את כל בתי הכנסת שהיו בשכונה וכו'. לכן הרבי עודד את החסידים לקנות בתים בקראון הייטס. הרבי התעקש, והיום בית בקראון הייטס עולה כשני מיליון דולר.

חוס וקור, היכן שצריך

מה קרה שם השבוע?

בפרשתנו אנו קוראים על שבע מתוך עשרת המכות שהקב"ה הביא על פרעה ומצרים. המכה הראשונה שהונחתה על המצרים הייתה מכת דם. טבע המים הוא קר ולח. מים מסמלים קרירות ורוגע, לעומת זאת דם הוא סמל החמימות, ההתלהבות והלהט.

המסר הוא שכדי לצאת ממצרים צריך להתפטר מהקרירות. דהיינו, הרבה פעמים יהודים מקיימים מצוות אבל הם איבדו את החיות בעשיית מצוות. "כשהילדים היו קטנים, היינו מדליקים נרות חנוכה כל לילה, אוכלים לאטקעס ומשחקים בסביבון", הם מספרים. "היום במצב טוב בקושי אנו מדליקים את הנרות. בפסח, כשהילדים היו בבית ליל הסדר היתה חגיגה, עם ארבע קושיות ואפיקומן", אך היום הוא יושב עם אשתו יחד הם עושים את הסדר בחצי שעה והולכים לישון. הם איבדו את החיות בעשיית המצווה, הכל קר, ולפעמים קר כקרח. כדי לצאת ממצרים, מהגלות האישית והפנימית, צריך להפוך את המים לדם, את הקרירות לחמימות, צריך לקיים מצוות בשמחה ובלהט.

מדוע כל כך חשוב לקיים מצוות בהתלהבות? כי לכל אדם יש להט וחיות, השאלה היא לאן זה מופנה, האם הוא מתלהב כשהוא עושה מצוה או כשהוא הולך לצפות במשחקי ספורט? שם הוא

לא יושב חצי מת. כשהוא צופה במשחק הוא צועק ומריע לקבוצה שלו. המטרה היא לנווט את החמימות לצד הקדושה.

המכה השנייה במצרים היא מכת צפרדע. הצפרדעים גם הם באים מהיאור ולרוב הצפרדעים מבליים את זמנם בתוך המים. מה קרה במכת צפרדע? מספרת לנו התורה: "ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בבתך ובחדר משכבך ועל מיטתך ובתנורך" (וארא ח, כח). הצפרדעים נכנסו אפילו לתוך התנורים.

הצפרדעים, אומר הרבי, גרמו לצינון התנורים המצריים. הצפרדע גרמה לקרירות. מכת צפרדע מסמלת שאת החמימות לענייני העולם צריך לקרר קצת. נכון שצריך לאכול, אבל על מה ולמה ההתלהבות סביב האכילה? נניח שצריך לנזוף במישהו שעשה משהו לא טוב, אבל לא חייבים לעשות את זה עם כל הלהט. אומר הרבי שמכת דם מסמלת את ההתלהבות לקיום מצות ואילו מכת צפרדע מסמלת את הצורך לצנן את ההתלהבות מדברים לא טובים (לקו"ש ח"א עמ' 123).

נדמה לי שהשבוע ב-770 היה עליהם ללמוד מהצפרדעים ולצנן את ההתלהבות הלא חיובית שאחזה בהם.